

23.08.2019

BOGUDGIVELSE: THE HAMMERUM BURIAL SITE

Museum Midtjylland har netop udgivet en ny publikation: **The Hammerum Burial Site**. *Customs and Clothing in the Roman Iron Age*. Bogen er udgivet i samarbejde med Jysk Arkæologisk Selskab og er på 224 sider. Publikationen giver et samlet overblik over alle forskningsresultaterne af denne meget interessante gravplads og i særdeleshed en enkelt kvindegrav, *Hammerum-pigen*, med ekstremt velbevarede tekstiler og en kunstfærdig frisure.

UDGRAVNINGEN

Allerede i 1993 foretog Museum Midtjylland undersøgelser af den lille gravplads på Ny Gjellerupvej i Hammerum cirka 5 km øst for Herning. Der blev undersøgt syv jordfæstegrave dateret til perioden omkring år 200 e.Kr, altså romersk jernalder. På grund af de velbevarede organiske materialer som træ, hår og tekstil blev tre af gravene optaget som præparater. Grav 83 – Hammerum-pigens grav - var den mest spændende af de tre grave. Hammerum-pigens dragt er bevaret i dag stort set, som da hun blev gravlagt. Det betyder, at vi ud fra folder i dragten kan se, hvor stor omsorg, der er udvist i forbindelse med gravlæggelsen.

Men der gik 16 år fra Hammerum-pigen blev fundet til, at hun blev færdigudgravet. Dette skyldes den kostbare og komplicerede proces, det var at fritlægge de velbevarede tekstiler i graven.

Udgravningen af Hammerum-pigen foregik under mikroskop med en støvsuger, som kunne fjerne enkelte sandskorn. Tekstilerne er så enestående, at de har vist sig at have et stort nationalt og internationalt forskningsmæssigt potentiale og analysearbejdet og resultaterne er i bogen fremlagt af det internationale hold af arkæologer, konservatorer, naturvidenskabsfolk og tekstilforskere, som har gennemført udgravningerne og analyserne.

EN VELKLÆDT BONDEPIGE

Det viste sig, at kun konturerne af kroppen og håret var tilbage af den afdøde. Hendes frisure var meget omhyggeligt opsat. Det er en frisure, som har fællestræk med enkelte andre grave, men som også genfindes på samtidige romerske bustere og på romerske mønter.

Det er første gang, der er fundet en hel dragt i en grav fra denne tid. Dragten, som er vævet af uld, består af tre dele. En rød- og hvidstribet kjole med et kantbånd i rødt, hvidt og blå, et hvidt sjal med en rød stribe og et mindre velbevaret tekstil i rødt og hvidt.

Resultaterne har været med til at give både et billede af Hammerum-pigens liv og det omkringliggende landskab. Pollenanalyser viser f.eks., at hun har haft sin dragt på i forbindelse med tærskning af korn – det vil sige, at hun må være gravlagt i sin hverdags-dragt. Og analyser af tråde fra hendes kjole viser da også, at den er vævet af uld fra får, der har græsset omkring Hammerum. Garnet er spundet af en meget fin uldkvalitet, herefter er det farvet med de forskellige farver og derefter vævet.

Hammerum-pigen havde kun fået tre uanselige potteskår som gravgaver. De lå på højre skulder. Under skårene blev der fundet en meget opløst genstand af organisk materiale. Analyser har vist et stort indhold af brom, som især findes i havpattedyr. Derfor tolkes genstanden som værende lavet af hvalbarde, men desværre kan funktionen ikke bestemmes nærmere, og vi ved heller ikke hvorfor hun har så sjældent en genstand med i graven.

De arkæologiske analyser af tekstiler fra Hammerum-pigens grav, og andre fund fra Midtjylland, viser en tydelig romersk inspiration i de teknikker, der er brugt ved fremstillingen af de forskellige dragtdele. Men det er helt tydeligt, at det ikke er importerede romerske tekstiler, men derimod har man i høj grad ladet sig inspirere af romersk eller europæisk mode og klædedragter, og tilpasset det visuelle udtryk til lokale materialer og teknologier. De nye analyser af gravene fra Hammerum viser således et meget nuanceret billede af en bred fælles europæisk stil med hensyn til klædedragt og frisure end import af romerske metalgenstande har vist tidligere.

OMSORGSFULDT BEGRAVELSESRIUAL

Forskningsresultaterne fra Hammerum-gravpladsen viser også en personlig døde-omsorg som ellers sjældent er bevaret i gravfund fra denne periode. Nu har det været muligt at konstatere, at hun er gravlagt med mindst tre forskellige dragtdele.

Hun er iklædt sin kjole og lagt på et dyreskind oven på jorden på ryggen med optrukne knæ. På højre skulder har man anbragt genstanden af hvalbarde og

ovenpå den tre grove potteskår. Derefter er hun dækket af sjalet og en form for tæppe. Sjalet er stoppet ned om hende af flere omgange. Så har man taget fat i hjørnerne af skindet og forsigtig sænket hende ned i graven. Der blev lagt flere birkestammer henover hende inden graven blev tildækket med jord.

Det tværfaglige samarbejde mellem mere end 20 forskere har givet os en ny og rørende indsigt i, hvordan en begravelse foregik i slutningen af det andet århundrede på Herning-egnen blandt bønder, men i et miljø med et udsyn langt ud i Europa.

Med publikationen fra Museum Midtjylland og takket være en generøs fondsstøtte kan en bredere kreds af interesserede nu også få indsigt i denne spændende viden.

Bogen er på engelsk og præsenteres ved en reception på Tekstilmuseet d. 6. september. Bogen kan købes på Tekstilmuseet, Klosterlund Museum, Moesgård Museum samt hos Jysk Arkæologisk Selskab for kr. 300.

TINNA MØBJERG*Seniorforsker, lic.phil*

+45 22 40 84 03

tm@museummidtjylland.dk